

Samenwerking en overwinnen koudwatervrees zijn essentieel

Aanzienlijke kostenbesparing in de waterketen

Als er niets gebeurt, stijgen de kosten drastisch in de waterketen. Daarom moet er flink Daartoe is het wiel al uitgevonden, namelijk in Gelderland. Het credo is: samenwerking grote belangstelling.

— Jaap van Peperstraten

Het Gelderse initiatief komt van de stuurgroep Toekomst Waterketen Gelderland dat in 2002 is opgericht. In de stuurgroep zijn zeven Gelderse gemeenten, vier waterschappen alsmede waterbedrijf Vitens en de provincie Gelderland vertegenwoordigd. Zie ook Het Waterschap 2005, nr 3. Het gezamenlijke initiatief is uniek in Nederland. In de stuurgroep zitten bestuurders, geen ambtenaren. Doel van de stuurgroep was om tegen het licht van de alsmat stijgende kosten in de waterketen een structurele kostenbeheersing te bereiken. Daarnaast was de samenwerking gericht op een meer transparante dienstverlening en duurzame leefomgeving. De stuurgroep zette onderzoek uit om de verwachte maatschappelijke winst door intensievere samenwerking beter te kunnen onderbouwen.

—Op een symposium half september in Arnhem werden de resultaten gepresenteerd van de verrichte onderzoeken en ontwikkelde plannen. Het symposium droeg de titel “Bent u een dief van eigen portemonnee?” Dagvoorzitter Wim Burgering, tevens voorzitter van de stuurgroep, maakte in zijn welkomwoord duidelijk dat daarmee niet de portemonnee van de aanwezigen bedoeld werd, maar van de burger. “Doet u uw werk efficiënt, betaalt de burger niet teveel? Wij zullen aantonen dat er veel te verdienen valt; samenwerking in de waterketen is essentieel.”

—Volgens de stuurgroep is er 45 tot 65 miljoen euro te besparen in de waterketen, simpelweg door samenwerking en afstemming. Deze besparing is extra van belang vanwege de verwachte verdubbeling van het rioolrecht binnen afzienbare tijd. Dit vanwege de verwachte miljardeninvestering door gemeenten in de riolering. Het te besparen bedrag kan volgens de stuurgroep worden bereikt volgens drie gelijktijdige sporen:

- De invoering van één waterketennota met één loket voor de burger
- Het beter afstemmen van investeringen in de afvalwaterketen
- Gezamenlijk beheer en onderhoud van de rioolinfrastructuur.

—Efficiënt werken

—Burgering wees er op dat samenwerking niet vanzelf gaat. Ook tussen de partijen in de stuurgroep werden wel eens muren opgetrokken. “Duidelijk moet zijn dat de bestuurlijke verantwoordelijkheid van iedere betrokkene ongemoeid blijft.” Om het Gelderse initiatief een olievlekwerking te geven, heeft de stuurgroep een handreiking opgesteld (“Een goede buur...”) waarin de samenwerking concreet uit de doeken wordt gedaan.

—Hans van der Vlist, directeur-generaal milieu van het ministerie van VROM, wees er op dat zijn ministerie het Gelderse initiatief als voorbeeld van overheidssamenwerking nauwgezet wil volgen. Het belang hiervan wordt benadrukt door de forse investerin-

gen de komende jaren. “Het rijk vindt het watersysteem sturend voor de waterketen. Daarom moet er fors geïnvesteerd worden in een aanmerkelijke emissiereductie in de zuiveringen en in de overstorten. De vraag is dan: hoe doe je dat het meest efficiënt? Het is zonneklaar dat er meer samengewerkt moet worden.”

—Volgens Van der Vlist moet voorkomen worden dat praten over samenwerking zich richt op de structuur en niet op de inhoud. “Het gaat natuurlijk juist, met behoud van ieders eigen verantwoordelijkheid, om dat laatste. Overheden zullen steeds meer aangesproken worden op efficiënt werken. Onder meer via benchmarking zal dat z’n beslag krijgen. Als andere overheden het Gelderse initiatief willen overnemen en behoefte hebben aan ondersteuning, dan wil VROM die bieden.”

—Aanspreekbaar

—Clemens Cornielje, Commissaris van de Koningin van Gelderland, onderstreepte dat een overheid efficiënt, klantvriendelijk en transparant moet zijn. “Burgers willen meer resultaat zien van de overheid. We moeten eerlijk zijn in wat we kunnen, maar ook duidelijk zijn in wat we niet kunnen. We moeten ons niet verliezen in bestuurlijke navelstaarderij en competentiediscussies. Maak helder wie waarvoor aanspreekbaar is. Ook de provincie Gelderland is bereid om materiële ondersteuning te bieden om besparingen in de waterketen te bereiken.”

mogelijk

ingegrepen worden om lastenverzwaring te voorkomen.
in de waterketen. Het rijk volgt het Gelderse initiatief met

Samenwerking op drie terreinen

Met drie concrete voorstellen voor samenwerking kan de burger er beter van worden, zo stelt de stuurgroep. Gemeenten en waterschappen kunnen investeringen in zuivering en riolering afstemmen, waardoor zij 12 miljoen euro kunnen besparen, bovenop de 37 miljoen die door al gestarte samenwerking is behaald. Verder kunnen Gelderse gemeenten het onderhoud van de rioleringsnetten gezamenlijk doen, waardoor zij samen ongeveer 15 miljoen euro per jaar besparen. Tot slot kunnen gemeente, waterschap en waterbedrijf een gezamenlijke waterketenrekening sturen, waardoor de burger in één oogopslag ziet wat hij betaalt voor de diensten in de waterketen. In twaalf Gelderse gemeenten wordt zo'n gezamenlijke rekening al verstuurd.

—Liesbeth Tuijnman, burgemeester van de gemeente Overbetuwe, erkende dat ook in de stuurgroep de samenwerking niet altijd gemakkelijk ging. “Ik heb wel eens de neiging gehad een dijkgraaf uit het raam te gooien. Maar voor ieder stond centraal dat er veel winst te behalen viel door samenwerking. Het begin van de winst is het delen van kennis. Als je je realiseert wat er allemaal moet gebeuren om de wateropgave uit te voeren en de daarmee gepaard gaande kosten, is er maar één reëel antwoord: samenwerking. Die is ook nodig, omdat de burger kostenbeheersing eist en gemeenten kwetsbaar zijn op hun personele capaciteit. Dit betekent overigens niet dat gemeenten hun riooltaak niet goed uit zouden voeren.”

Ze wees er op dat de koudwatervrees ongegrond is en riep eenieder op gewoon te beginnen met de samenwerking. “En durf deel te nemen aan benchmarking en regionale waterplatforms. Zoek je burens op, vriendelijk maar vasthoudend. De stuurgroep blijft voortbestaan en de vinger aan de pols houden. We hebben twaalf wethouders, bur-

gemeesters en dijkgraven als ambassadeur van ons initiatief aangewezen. Zij gaan als aanjager fungeren.”

—Vrijblijvendheid

—Ook Harry Keereweer, gedeputeerde Water van de provincie Gelderland, riep tijdens de forumdiscussie op aan de slag te gaan. “Dit leidt tot winst voor de burger en voor het milieu. De provincie voelt zich verantwoordelijk voor de te behalen winst. Ik zie ook graag dat andere provincies er mee aan de slag gaan. Wij ondersteunen gemeenten, maar ze moeten het werk wel zelf verrichten.”

initiatief over twee jaar te evalueren, waarna besluitvorming voorbereid kan worden. Als ministerie willen we momenteel niet sturen in de samenwerking. Benchmarking zal steeds meer toegepast worden. Momenteel is er al een stuurgroep die daar onder de vlag van monitoring nadrukkelijk naar kijkt.” Jos van Winkelen, voorzitter van de raad van bestuur van waterbedrijf Vitens, haalde enige ongerustheid uit de zaal weg door te verklaren dat het niet de bedoeling is dat er in de waterketen uiteindelijk één groot zelfstandig bedrijf komt dat de hele waterketen bestiert. “Het enige dat wij willen, is faciliteren. Als drinkwatersector zijn we bezig met schaalvergroting, ik denk dat daar al veel mee te verdienen is.”

“Ik heb wel eens de neiging gehad een dijkgraaf uit het raam te gooien”

—De heer Ardon die namens het ministerie van VROM Hans van der Vlist verving, maakte duidelijk dat de landelijke vrijblijvendheid in de waterketensamenwerking niet eeuwig zal duren. “De staatssecretaris heeft in de Tweede Kamer al gewezen op het Gelderse initiatief. Het rijk ziet dit als een interessante toetssteen. Het plan is om dit

—Meer informatie op www.toekomstwaterketengelderland.nl of neem contact op met de secretaris van de stuurgroep, Peter Salverda, telefoon: 055-8443027, e-mail: peter.salverda@vitens.nl.